

UZASADNIENIE

Wprowadzenie

Ustawa z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 229, poz. 2275) określa ogólne wymagania dotyczące bezpieczeństwa produktów, obowiązki producentów i dystrybutorów w zakresie bezpieczeństwa produktów oraz zasady i tryb sprawowania nadzoru w celu zapewnienia bezpieczeństwa produktów wprowadzanych na rynek. Ustawa transponuje do polskiego prawa przepisy dyrektywy 2001/95/WE z dnia 3 grudnia 2001 r. w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów. Doświadczenia zebrane w trakcie ponad dwóch lat stosowania ustawy wskazują na potrzebę jej nowelizacji, w szczególności w zakresie procedury prowadzenia kontroli i postępowania, a także zmianę systemu kar.

Uzasadnienie szczegółowe

Ad 1)

Zmiana porządkująca, polegająca na usunięciu z projektu ustawy istniejącego rozróżnienia między terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i Unią Europejską – z dniem akcesji Polski do UE podział ten stał się bezprzedmiotowy.

Ad 2)

Wprowadzana zmiana jest wynikiem konieczności dostosowania brzmienia przepisu do art. 3 dyrektywy 2001/95/WE. Wprowadza on domniemanie bezpieczeństwa produktu wytworzonego zgodnie z normami uznanymi przez Komisję Europejską za zgodne z wymaganiami bezpieczeństwa i opublikowanymi w Dzienniku Urzędowym UE. Dyrektywa 2001/95/WE obliguje również państwa członkowskie UE do ogłaszania oznaczeń tych norm; realizacją tego obowiązku jest dodanie ust. 4 w art. 6 ustawy, zgodnie z którym numery i tytuły norm będą ogłaszane przez Prezesa Polskiego Komitetu Normalizacyjnego w „Monitorze Polskim”.

Ad 3)

Zmiana ma na celu dostosowanie ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów do art. 7a ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. Nr 90, poz. 999, z późn. zm.).

Ad 4)

Zmiana została wprowadzona wskutek sugestii Ministerstwa Sprawiedliwości i polega na doprecyzowaniu terminu, w którym dystrybutorzy produktów powinni przekazywać informacje uzyskane przez konsumentów o prawdopodobieństwie niespełniania wymagań bezpieczeństwa przez produkty Prezesowi UOKiK, Inspekcji Handlowej lub producentom, a także dokumentacji niezbędnej do ustalenia pochodzenia produktu.

Ad 5)

Zmiana polega na uchyleniu art. 16 ust. 2 ustawy. Prezes UOKiK będzie nadal przysyłał dane o prawdopodobieństwie niespełniania wymagań bezpieczeństwa przez produkty określonym organom, te ostatnie jednak nie będą już zobligowane do informowania Prezesa UOKiK o sposobie ich wykorzystania.

Ad 6)

Dotychczasowe działanie tego przepisu wykazało, że zabezpieczanie w trakcie kontroli wszystkich produktów, co do których istnieje prawdopodobieństwo, że nie są bezpieczne, nie jest celowe. Większość kontroli ma miejsce u dystrybutorów (w sklepach), którzy sami podejmują decyzję o zwrocie takiego produktu do dostawcy. Aktualnie obowiązujący przepis im to uniemożliwiał. W związku z tym, zaproponowano precyzyjne określenie liczby zabezpieczonych produktów (ograniczono ją do 3 sztuk), gdyż liczba ta jest wystarczająca do dokonania oceny bezpieczeństwa i ewentualnych badań. Jedną z zabezpieczonych próbek – tzw. próbkę rozjemczą – zabezpiecza się w celu przeprowadzenia ewentualnych dodatkowych badań, np. w przypadku kwestionowania przez przedsiębiorcę oceny dokonanej przez Inspekcję Handlową.

Dodatkowo wprowadzono ograniczenie czasowe (7 dni) na przekazanie akt kontroli przez wojewódzkiego inspektora Inspekcji Handlowej, co pozytywnie wpłynie na szybkość podejmowania działań przez UOKiK. Wprowadzono również przepis, zgodnie z którym IH przekazuje do UOKiK tylko akta kontroli produktu, co do którego istnieje prawdopodobieństwo, że nie jest on bezpieczny. W chwili obecnej do UOKiK przekazywane są akta całej kontroli, która zazwyczaj dotyczy kilku różnych produktów, co jest zbędne.

Ad 7)

Uzasadnieniem przepisu, zgodnie z którym wojewódzki inspektor IH może upoważnić inspektora do wydawania w toku kontroli decyzji jest ekonomika i efektywność postępowania kontrolnego.

Ad 8)

Zmiana ma charakter porządkujący i polega na zebraniu w jednym miejscu uprawnień, jakie posiada Prezes UOKiK jako organ nadzoru nad ogólnym bezpieczeństwem produktów. Zaproponowany przepis umożliwi również Prezesowi UOKiK podejmowanie działań w celu zbadania sygnałów o możliwości niespełnienia przez produkt wymagań bezpieczeństwa również przed formalnym wszczęciem postępowania administracyjnego. W chwili obecnej, z uwagi na brak formalnych podstaw, ta możliwość bywa kwestionowana przez przedsiębiorców. Proponowana zmiana jest również korzystna dla przedsiębiorców, gdyż umożliwi wyjaśnienie sprawy niekiedy bez potrzeby wszczynania postępowania administracyjnego.

Ad 9)

Usunięcie w art. 21 ust. 2 ustawy wynika z faktu, że nie sprawdził się on w praktyce, wzbudził natomiast wiele wątpliwości wśród przedsiębiorców. Dodatkowo, w związku z faktem, że art. 62 Kodeksu postępowania administracyjnego umożliwia prowadzenie postępowania wobec więcej niż jednej strony, utrzymanie tego przepisu nie jest celowe.

Usunięcie ust. 4 tego artykułu jest natomiast konsekwencją dodania nowego art. 20a ustawy.

Ad 10)

Usunięcie w art. 22 ust. 2 jest konsekwencją dodania nowego art. 20a ustawy.

Ad 11)

Przepis określa wymogi wobec dokumentu, który ma być dowodem w postępowaniu w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktu. Nowy przepis jest analogiczny do regulacji zawartej w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080). Jego zadaniem jest doprecyzowanie, co może stanowić dowód z dokumentu

w toku postępowania prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Przepis wprowadza również wymóg dołączenia do dokumentu sporządzonego w języku obcym także jego tłumaczenia. Zapisy te są konsekwencją prowadzonych do tej pory postępowań, w toku których przedsiębiorcy wielokrotnie składają kopie, np. dokumentacji technicznej danego produktu sporządzonej w języku obcym, co znacznie przedłuża postępowanie.

Ad 12)

Przepis jest wynikiem doświadczeń UOKiK – aktualnie obowiązujące brzmienie często stwarzało problemy w praktyce. Przedsiębiorca ma bowiem możliwość podejmowania szeregu działań w celu wyeliminowania zagrożeń stwarzanych przez produkt, nie zawsze jest to wycofanie produktu z rynku. Aktualny zapis ułatwi umorzenie postępowania w przypadku współpracy przedsiębiorcy z Prezesem UOKiK.

Ad 13)

Nowy przepis określa zasady pokrywania kosztów badań ponoszonych w celu ustalenia bezpieczeństwa produktów w trakcie kontroli. Umożliwia on odzyskiwanie przez budżet państwa pieniędzy wydanych na badania produktów, które zostały uznane za niespełniające wymagań bezpieczeństwa – koszty te będą pokrywane przez przedsiębiorców. Takie rozwiązanie jest typowe dla kontroli i stosowane przez organy, w tym również Inspekcję Handlową, na podstawie innych przepisów.

Ad 14)

W przepisie wskazano organy, którym Prezes UOKiK przekazuje uzyskane od Komisji Europejskiej informacje o produktach, które nie są bezpieczne. Informacje te są przekazywane za pośrednictwem systemu Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych „RAPEX”. UOKiK, w którym mieści się polski punkt kontaktowy tego systemu, jest zobligowany do przekazania zwrotnej informacji Komisji Europejskiej na temat tego, czy dany produkt został wykryty na polskim rynku, dlatego ustawa nakłada na wskazane organy obowiązek przekazania zwrotnej informacji do UOKiK.

Ad 15)

Wprowadzana zmiana polega na ograniczeniu wpisów dokonywanych w rejestrze produktów niebezpiecznych do takich, które są następstwem wydania decyzji przez Prezesa UOKiK. Tym samym likwiduje się możliwość dokonywania

wpisów na podstawie zatrzymań produktów przez organy celne oraz rozporządzeń wydanych na podstawie art. 28 ustawy. Dokonywane wpisy powodowały problemy – zdarzało się bowiem, że dany produkt był wpuszczany na polski rynek (gdy np. uzupełniono brakujące oznakowanie), a pomimo tego nadal widniał w rejestrze, gdyż nie było możliwe jego usunięcie. Również liczba zgłoszeń przekazywanych przez organy celne jest niewielka (w okresie funkcjonowania ustawy zaledwie 4).

Jednocześnie doprecyzowano sposób liczenia terminów, po upływie których możliwe będzie usunięcie produktu z rejestru produktów niebezpiecznych.

Ad 16) i 17)

Funkcjonowanie ustawy wykazało małą skuteczność działania przepisów karnych. W okresie obowiązywania ustawy Prezes UOKiK skierował 77 zawiadomień o popełnieniu przestępstwa w związku z naruszeniem przepisów ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów i uzyskał 47 informacji o umorzeniu dochodzenia oraz 3 o wszczęciu dochodzenia. Prezes UOKiK nie otrzymał ani jednej informacji o skierowaniu aktu oskarżenia do sądu. Oznacza to, że wbrew intencji ustawodawcy, przedsiębiorcy nie ponoszą finansowych konsekwencji wprowadzania na rynek produktów niebezpiecznych czy też niestosowania się do nakazów Prezesa UOKiK. Aby wzmocnić skuteczność działania przepisów ustawy, a tym samym ochronę konsumentów, proponuje się wprowadzenie kar administracyjnych, nakładanych przez Prezesa UOKiK. Takie samo rozwiązanie skutecznie funkcjonuje również w innych postępowaniach prowadzonych przez Prezesa UOKiK na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080).

Ad art. 2 ust. 1

Przepis reguluje sposób zakończenia postępowań administracyjnych oraz kontroli, które zostały wszczęte i niezakończone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Ad art. 2 ust. 2

Zgodnie z zaprojektowanym przepisem, Prezes UOKiK, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie nowelizowanej ustawy, usunie z rejestru produktów niebezpiecznych wpisy dokonane na podstawie art. 30 ust. 3 pkt 2 i 3 ustawy

o ogólnym bezpieczeństwie produktów. Przepis ten jest konsekwencją zmiany wprowadzonej w art. 1 pkt 16 ustawy.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje ustawa

Ustawa oddziałuje na producentów, przez których należy rozumieć również przedstawicieli producentów i importerów oraz dystrybutorów produktów, a także na konsumentów. Celem ustawy jest ochrona konsumentów przez eliminowanie z rynku produktów, które nie są bezpieczne. Ustawa nakłada na przedsiębiorców określone obowiązki i określa ich prawa w toku czynności podejmowanych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i Inspekcję Handlową.

2. Konsultacje społeczne

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej. Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

Projekt ustawy został również zamieszczony na stronie internetowej UOKiK oraz przekazany do konsultacji międzyresortowych. Projekt został przekazany zainteresowanym urzędом centralnym, organizacjom reprezentującym pracodawców – Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, Krajowej Izbie Gospodarczej, Business Centre Club, oraz organizacjom zajmującym się ochroną konsumentów – Federacji Konsumentów, Stowarzyszeniu Konsumentów Polskich i Krajowej Radzie Rzeczników Konsumentów.

W opinii Krajowej Izby Gospodarczej nowelizacja uporządkuje procedurę kontrolną, przyczyni się również do szybszego i skuteczniejszego karania nieuczciwych podmiotów wprowadzających na rynek produkty, które nie spełniają wymagań bezpieczeństwa. Jednocześnie przedsiębiorcy zyskają większą swobodę w podejmowaniu działań mających na celu wyeliminowanie zagrożeń stwarzanych przez produkty. Krajowa Izba Gospodarcza nie zgłosiła uwag do projektu.

Również Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” pozytywnie oceniała zmiany wprowadzane w ustawie o ogólnym bezpieczeństwie produktów. PKPP „Lewiatan” zgłosiła jedną uwagę dotyczącą art. 1 pkt 5 – organizacja ta postulowała, aby wykreślić wyrazy „w języku polskim”. W jej opinii zapis w brzmieniu zaproponowanym w projekcie sprawia, że konsumenci z pozostałych krajów UE także powinni otrzymywać informacje w języku polskim. W związku ze zgłoszoną uwagą zaproponowano nowe brzmienie przepisu.

Pozostałe organizacje nie zgłosiły uwag do projektu.

3. Skutki wprowadzenia ustawy

1) wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Projektowana ustawa nie będzie miała negatywnego wpływu na wydatki sektora finansów publicznych, w tym budżet państwa.

W noweli ustawy wprowadzono dwie zmiany, które mogą za sobą pociągnąć pozytywne skutki finansowe dla budżetu państwa. Pierwszą z nich jest nakładany na przedsiębiorcę obowiązek zwrotu kosztów badań produktu, który nie jest bezpieczny. Druga to zmiana systemu kar. Postępowania wszczynane przez organy ścigania w związku ze składanymi przez Prezesa UOKiK zawiadomieniami o popełnieniu przestępstwa były umarzane, a przedsiębiorcy nie ponosili finansowych konsekwencji wprowadzania na rynek produktów niebezpiecznych. Proponowana zmiana, polegająca na nakładaniu kar w drodze decyzji administracyjnych, może się przyczynić do zwiększenia wpływów do budżetu państwa. Wpływy te jednak są trudne do oszacowania, zależą bowiem od szeregu czynników, przede wszystkim od ilości wykrytych na rynku produktów niebezpiecznych. Ustawa nie wywrze wpływu na budżety jednostek samorządu terytorialnego.

2) wpływ regulacji na rynek pracy

Nie występuje bezpośredni wpływ niniejszej regulacji na rynek pracy.

3) wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie ustawy nie będzie miało bezpośredniego wpływu na konkurencyjność gospodarki.

4) wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Wejście w życie ustawy nie będzie miało bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionów.